

การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร :
สารแห่งสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียว
A Critical Study of Saddharmapundarika Sutra :
A Message of Peace and Harmonious Coexistence

เสฐียร ทังทองมะดัน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Sathien Thangthongmadan

Asst.Prof.,Dr.,Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Nakhonratsima Campus

Email : sathienthong@hotmail.com

Received 29 January 2021; Revised 10 March 2021; Accepted 29 April 2021

บทคัดย่อ

วิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา เนื้อหาสาระ บุคคลและเหตุการณ์ ในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร 2) เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักธรรมสำคัญในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร และ 3) เพื่อประยุกต์แนวคิดและหลักธรรมสำคัญในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตรเพื่อสร้างสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียว เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร จากการศึกษาพบว่า สัทธรรมปุณฑริกสูตร เป็นคัมภีร์ที่แต่งขึ้นที่ประเทศอินเดีย ด้วยภาษาสันสกฤต มีรูปแบบการแต่ง 2 ลักษณะคือเป็นแบบร้อยแก้วผสมร้อยกรอง สาระสำคัญคือแนวคิดเรื่องเอกพุทธยาน คัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตรเจริญแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ เช่น อินเดีย จีน ญี่ปุ่น รวมถึงในประเทศไทย สัทธรรมปุณฑริกสูตร แบ่งออกเป็น 27 บท เนื้อหาสาระรวมถึงบุคคลและเหตุการณ์ เป็นเรื่อง การประชุมครั้งยิ่งใหญ่ การประทานคำพยากรณ์แก่พระอัครสาวก พระสาวิกา เป็นต้น แนวคิดสำคัญในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า แนวคิดเรื่องพระโพธิสัตว์ แนวคิดเรื่องกุศลโลบาย แนวคิดเรื่องธารณี (บทสวด) หลักคำสอนสำคัญในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร มีหลักอริยสัจ 4 ปฏิจจนสมุปบาท นวังกศาสน์ คำสอนของพระศาสนาที่มีองค์ 9 เป็นอุบายเพื่อให้สัตว์เข้าถึงเอกพุทธยาน เรื่องความศรัทธา ที่มีต่อการศึกษาและปฏิบัติในพระสูตรนี้ และการฟังธรรม แนวคิดสำคัญในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตรที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมคือ การมีชีวิตเพื่อผู้อื่น การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความเมตตากรุณาต่อกัน การถือประโยชน์ร่วมกันในสังคม การดำเนินชีวิตที่ไม่เบียดเบียนตนและคนอื่น การนับถือศาสนา ส่วนหลักธรรมสำคัญสามารถนำมาประยุกต์ในการสร้างสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียวในสังคม ประกอบด้วยอริยสัจ 4 คำสอนเรื่องปฏิจจนสมุปบาท การติดต่อสื่อสาร การมีศรัทธาเชื่อมั่นในกันและกัน การรู้จักฟังแต่สิ่งที่ดีงาม

คำสำคัญ : สัทธรรมปุณฑริกสูตร, สันติภาพ, ความกลมเกลียว

Abstract

This Research has the three purposes, namely : - 1) to study the history, the contents, the persons and the events in Saddharmapundarika Sutra, 2) to study the significant concepts and Doctrines in Saddharmapundarika Sutra and 3) to apply the significant concepts and Doctrines in Saddharmapundarika Sutra for to make Peace and Harmonious Coexistence. It is documentary research. From the study, it is found that Saddharmapundarika Sutra was written first in India with Sanskrit Language. It is composed of the prose and the prosody. The significant concept is the Buddha's one vehicle. The Saddharmapundarika Sutra is spread extensively in many countries such as India, China, Japan and Thailand. Saddharmapundarika Sutra consists of twenty-seven chapters. The substance, the persons and the events are concerning with the great meeting of the Buddha's companies, the forecasting etc. Saddharmapundarika Sutra consists of the concepts about the Buddhas, the Bodhisatvas, the good trick and the Dharani (chanting). The significant doctrines in Saddharmapundarika Sutra consist of the Four Noble Truths, the Dependent Origination, the Master's Ninefold Teaching to be the means for the Buddha's one vehicle and the Buddhists' confidences to study and practice this Saddharmapundarika Sutra and listening of Dharma. The significant concepts in Saddharmapundarika Sutra that can be applied in the society are living for others, helping each other, loving and compassion other, to take mutual benefit, living in society without encroach other, to devote the Religion. The significant doctrines in Saddharmapundarika Sutra that can be applied in the society are the four Noble Truths, Independent origination, communication, believe in other and listening to Dharma.

Keywords : Saddharmapundarika Sutra, Peace, Harmonious Coexistence

1. บทนำ

คัมภีร์สังฆธรรมปฐกฐิกสูตร เป็นพระสูตรที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งคัมภีร์สังฆธรรมปฐกฐิกสูตร (सङ्घर्मपुष्करिकसूत्र) เป็นพระสูตรในพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน เป็นสังฆธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปีสุดท้ายก่อนจะปรินิพพาน ซึ่งพระสูตรนี้ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษ อิตาลี เยอรมัน ฝรั่งเศส กรีกรีก สเปน ลาว และไทยเป็นต้น และจากการศึกษาจะทราบได้ว่า พระนาถราชุน ได้อ้างถึงสังฆธรรมปฐกฐิกสูตรอยู่หลายตอน เพราะฉะนั้น จึงสันนิษฐานได้ว่าสังฆธรรมปฐกฐิกสูตรน่าจะมีอายุไม่ต่ำกว่าพุทธศตวรรษที่ 6 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่ความคิดแบบมหายานพัฒนาขึ้นอย่างสมบูรณ์แล้วในประเทศอินเดีย (อานันท์ กาญจนพันธ์, 2556 : 62) คัมภีร์สังฆธรรมปฐกฐิกสูตร เป็นคัมภีร์ภาษาสันสกฤตผสมของพระพุทธศาสนา เป็นงานนิพนธ์สันสกฤตของนิกายมหายาน มีทั้งร้อยกรองและร้อยแก้ว บรรยายเรื่องพระพุทธเจ้า และทรรศนะที่เกี่ยวข้องกับพระโพธิสัตว์ (จำลอง สารพัดนึก, 2546 : 151) สังฆธรรมปฐกฐิกสูตร ถือเป็นพระสูตรชั้นเอกหนึ่งในเก้าพระสูตรสำคัญของมหายาน ในเนปาล ถึงในจีนและญี่ปุ่นก็ให้ความสำคัญแก่พระสูตรนี้ทัดเทียมกัน เป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ของนิกายเถียนไท่ทั้งในจีนและญี่ปุ่น และของนิกายนิชิเรนในญี่ปุ่น (เซอเม แก้วคล้าย, 2547 : (7)) กล่าวได้ว่า บรรดาพระสูตรสำคัญ ๆ ของพระพุทธศาสนานิกายมหายาน ที่มีผู้สนใจใฝ่ศึกษาและรู้จักกันเป็นอย่างดี สังฆธรรมปฐกฐิกสูตรนั้น ถือกันว่าเป็นพระคัมภีร์ที่สำคัญและมีอิทธิพลมากสำหรับมหายาน แทบทุก

ลัทธิในภายใต้นั้นพากันเคารพนับถือพระสูตรนี้เป็นอย่างยิ่ง มีผู้ศึกษาค้นคว้า จนเขียนเป็นอรรถกถาและฎีกาขยายความจากพระสูตรมากมาย นี่ในระหว่างผู้รู้ สำหรับคนธรรมดาสามัญก็พากันท่องบ่นหรือสวดและทรงจำกันไว้ได้มาก แทบตลอดทั้งเอเชียตะวันออก โดยเฉพาะจีน เกาหลี และญี่ปุ่น (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, 2537 : คำนำ) สอดคล้องกับที่เสฐียร พันธงศรี กล่าวถึงความสัมพันธ์ของพระสูตรนี้กับนิกายในญี่ปุ่นไว้ว่า สัทธรรมปุณฑริกสูตรสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานมากที่สุด โดยมีนิกายหลัก ๆ สองนิกายในจีนและญี่ปุ่นคือเทนไตกับนิชิเรน ถือพระสูตรนี้เป็นหลัก พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ของญี่ปุ่น นับถือพระสูตรนี้เป็นคำสอนสมัยสร้างชาติของญี่ปุ่น โดยยึดเอาธรรมะในพระสูตรเป็นหลักปฏิบัติเพื่อสร้างชาติของตนตามแบบของทหาร (เสฐียร พันธงศรี, 2534 : 107-108)

ลัทธิธรรมปุณฑริกสูตร ฉบับเดิมเขียนขึ้นเป็นภาษาสันสกฤตในประเทศอินเดียราว พ.ศ.600 เนื้อหาพระสูตรนี้มีสาระสำคัญกล่าวถึงยาน 3 อย่าง อันจะพาสรรพสัตว์ข้ามพ้นห้วงวัฏสงสารได้ ประกอบด้วย สวากยาน ปัจเจกพุทธยาน และโพธิสัตถยาน ยานทั้งสามนี้มีใช้หนทาง 3 สายที่แตกต่างกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมาย 3 อย่างต่างกัน ทว่าเป็นหนทางหนึ่งเดียวที่จะนำไปสู่เป้าหมายหนึ่งเดียวเกี่ยวกับการแสดงที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงลัทธิธรรมปุณฑริกสูตรนั้น กล่าวได้ว่า ในสมัยปฐมโพธิกาล พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้พระสาวกได้บรรลุอรหัตผลเพื่อเข้าถึงพระนิพพานเป็นประการสำคัญ หากมาถึงสมัยที่ตรัสเทศนาลัทธิธรรมปุณฑริกสูตรนี้ในตอนปัจฉิมโพธิกาล คือเมื่อทรงจาริกสั่งสอนเวไนยสัตว์อยู่กว่า 40 พรรษาแล้ว จึงทรงเน้นที่เอกยานอันเป็นจุดสุดยอดหนึ่งเดียว กล่าวคือ ประการแรกหรือขั้นแรกได้แก่สวากยานหรือหินยานดังกล่าวแล้ว เพราะในขั้นนั้นการสอนพระสัทธรรมให้สูงไปกว่านั้นย่อมเป็นไปได้ ขยับขึ้นจากสวาก จึงถึงพระปัจเจกพุทธเจ้า ซึ่งตรัสรู้ได้เอง หากไม่ทรงสั่งสอนผู้อื่น หรือเพราะไม่มีเวไนยสัตว์จะให้ตรัสสอนได้ ต่อขั้นที่สามจึงถึงโพธิสัตถยาน หรือมหายาน คือสรรพสัตว์อาจบรรลุได้ถึงการเป็นพระอนุตรสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยกันทั้งสิ้น (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, (12))

เนื้อหาสาระของคัมภีร์ลัทธิธรรมปุณฑริกสูตรมี 28 บทคือ บทที่ 1 ความนำ บทที่ 2 ความฉลาดในอุบาย บทที่ 3 ข้ออุปมา (นิทานเปรียบเทียบ) บทที่ 4 การใช้ปัญญาคู่กับศรัทธา บทที่ 5 นิทานเปรียบเทียบเรื่องไม้ขนานพันธุ์ บทที่ 6 การพยากรณ์ บทที่ 7 นิทานเปรียบเทียบเรื่องเมืองมายา บทที่ 8 พระสาวก 500 รูป ได้รับการพยากรณ์ถึงอนาคต บทที่ 9 ผู้กำลังถูกฝึก บทที่ 10 ครูผู้สอนธรรม บทที่ 11 การเห็นพระสฤปแก้วอันล้ำค่า บทที่ 12 พระเทวทัต บทที่ 13 การปลุกเร้าใจให้แน่วแน่ บทที่ 14 ชีวิตที่มีความสุข บทที่ 15 การผุดขึ้นมาจากแผ่นดิน บทที่ 16 เปิดเผยชีวิตอมตะของพระตถาคต บทที่ 17 การวิเคราะห์เรื่องบุญ บทที่ 18 บุญที่เกิดจากการอนุโมทนา บทที่ 19 บุญของครูผู้สอนธรรม บทที่ 20 พระโพธิสัตว์สทาปริภูตะ บทที่ 21 อำนาจศักดิ์สิทธิ์ของพระตถาคต บทที่ 22 ปัจฉิมโอวาท บทที่ 23 เรื่องราวของพระโพธิสัตว์ไวสัชยราช บทที่ 24 คัทททสวระ บทที่ 25 รอบด้านของพระโพธิสัตว์ อวโลกิตศวรร บทที่ 26 ธารณี บทที่ 27 เรื่องราวของพระเจ้าศุภพยุหะ บทที่ 28 ความอุตสาหะของพระโพธิสัตว์สมันตภัทร (บรรจบ บรรณรุจิ, 2549 : (35-36))

ในคัมภีร์ลัทธิธรรมปุณฑริกสูตร มีแนวคิดที่สำคัญคือประเด็นเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า คือกล่าวถึงพระพุทธรูปว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้ตรัสรู้เฉพาะชาตินี้ ดังข้อความที่พระศากยมนีพุทธเจ้าตรัสยืนยันว่าพระองค์มิได้ทรงตรัสรู้ในพระชาตินี้ ดังที่ทางฝ่ายสวากยานเข้าใจ หากได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณมานับได้อสงไขยแสนกัลป์แล้ว หรืออีกนัยหนึ่งคือพุทธภวะนั้นเป็น สภาวะแห่งนิรันดร บางครั้งทรงเนรมิตพระองค์เป็นพระโพธิสัตว์มาช่วยสรรพสัตว์ บางครั้งเสด็จหลีกออกจากโลกไปเลย เพื่อให้เป็นประหนึ่งว่าโลกว่างจาก

พระพุทธเจ้า เวนโยสัตว์จะได้ไม่ประมาทเร่งประพฤติธรรม หากไม่เจนีกว่ามีพระโพธิสัตว์มากคอยเกื้อหนุนตน อยู่ตลอดเวลา ด้วยอำนาจแห่งพระพุทธบารมีกล่าวอีกนัยหนึ่งคือทรงไขอุบาย ที่ว่าวิธีหนึ่งใดจะมีคุณในการ เอื้อหนุนสรรพสัตว์เป็นที่สุดนั้นแลเป็นประการสำคัญ พระสูตรนี้เน้นให้เห็นว่าเราต้องไม่คำนึงถึงพระพุทธเจ้าในฐานะพระมนุษย์พุทธที่ประสูติ ณ สวนลุมพินี ตรัสรู้ที่พุทธคยา ทรงแสดงปฐมเทศนาที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน และเสด็จดับขันธที่นอกเมืองกุสินารา เพราะนั่นเป็นเพียงการแสดงออกทางประวัติเท่านั้น แท้ที่จริงพระอนุตตรสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอยู่เหนือกาล เหนือสถานที่ เหนืออวกาศ ทรงเป็นสภาวะสัจและทรงเป็นมหากรุณาคุณ อันดำรงคงอยู่ทุกแห่งหนและในทุกๆ สรรพสัตว์ (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, (14)) กล่าวโดยสรุปคือ แนวคิดเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าในสูตรนี้กล่าวถึงการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าว่า พระองค์ตรัสรู้มาแล้วหลายภพชาติ ไม่เฉพาะแต่เพียงชาติสุดท้ายเท่านั้น นอกจากนี้ พระองค์ยังเป็นอมตะ อยู่เหนือสรรพสิ่ง

ในสูตรนี้กล่าวถึงเรื่องพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ที่กล่าวถึงคือพระโพธิสัตว์สทาปริกृत พระโพธิสัตว์ โภสัชยราช พระโพธิสัตว์คัคทศสวร รวมไปถึงพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ซึ่งพระโพธิสัตว์ทั้งหลายล้วนแต่เป็นผู้สร้างสมบารมีบำเพ็ญเพียรเพื่อพระโพธิญาณนั้น จะเป็นผู้สอดส่องดูแลและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ มนุษย์ทุกเมื่อ (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, (32)) นอกจากนี้ ในพระสูตรนี้ ยังได้กล่าวถึงหลักธรรมที่สำคัญหลายเรื่อง เช่น อริยสัจ 4 ปารมิตา 6 ประการ อริยมรรคมีองค์ 8 กรรม 3 ประการ รวมไปถึงธรรมที่มีปัจจัย 12 ประการ หลักธรรมเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญ ทั้งในแง่ที่แสดงลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนาหายาน และเป็นหลักปฏิบัติเพื่อถึงความพ้นทุกข์

เมื่อกล่าวถึงแนวคิด หลักธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์สังฆธรรมปุณทริกสูตรแล้ว จะเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับสร้างสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียวในสังคม ซึ่งจะเห็นได้จากการที่พระพุทธเจ้า ทรงค้นพบจักรวาลที่กว้างใหญ่อยู่ในพระวรกาย ทรงก้าวข้ามตัวตนภายในแผ่ขยายตัวตนออกไป จนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับจักรวาลภายนอก ก็คือพลังชีวิตของจักรวาลกล่าวคือธรรมหรือกฎของชีวิต เมื่อทรงตรัสรู้แล้ว ปัญญาและความเมตตากรุณาของพระองค์มุ่งไปช่วยให้ประชาชนให้หลุดพ้นจากความทุกข์ สิ่งทั้งปวงนี้ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนา ในบรรดาคัมภีร์เหล่านี้ คัมภีร์สังฆธรรมปุณทริกสูตรชี้แจงแสดงให้เห็นถึงธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ ซึ่งคุณลักษณะของคัมภีร์สังฆธรรมปุณทริกสูตร ดังต่อไปนี้

1) การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม คัมภีร์สังฆธรรมปุณทริกสูตร เปิดเผยจุดมุ่งหมายที่ทรงปรากฏขึ้นมาในโลกนี้ที่ตรัสถึงเหตุปัจจัยที่เป็นเรื่องยิ่งใหญ่อันดับหนึ่ง คือเพื่อเปิดประตูพุทธปัญญา ชี้พุทธปัญญา ทำให้ประชาชนรู้แจ้ง พุทธปัญญาและเข้าสู่พุทธปัญญา พุทธปัญญาที่กล่าวถึง ก็คือปัญญาที่มีพร้อมอยู่ในพลังชีวิตของจักรวาลและส่องแสงออกมา เป็นความหมายเดียวกับคำว่าธรรมชาติพุทธะ บุคคลทั้งหลายมีพร้อมพุทธปัญญาที่เป็นส่วนหนึ่งภายในชีวิต ดังนั้น จึงไม่เกี่ยวกับเชื้อชาติ เพศ อาชีพ หรือวัฒนธรรม เพราะธรรมชาติพุทธะมีพร้อมอยู่ในชีวิตของทุกคน และด้วยการตื่นรู้นี้ ประชาชนทุกคนก็จะสามารถเดินไปบนหนทางสู่ความสุขได้ ประชาชนล้วนเป็นมนุษย์ที่มีพร้อมความสามารถที่จะดำเนินชีวิตที่แสดงศักยภาพสูงสุดในชีวิตให้ปรากฏออกมาได้ นี่คือการสร้างวัฒนธรรมโลกของการอยู่ร่วมกันและความกลมเกลียว ซึ่งคัมภีร์สังฆธรรมปุณทริกสูตร เปรียบเทียบถึงการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียว แสดงให้เห็นแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียว เช่น สมุนไพโร 3 ชนิด ต้นไม้ 2 ชนิด สมุนไพโรและต้นไม้เหล่านี้ ต่างกันทั้งความสูงและรูปร่าง แต่เมื่อฝนตกทั้งหมดต่างก็ดูดซับสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการเฉพาะของพรรณไม้แต่ละ

ชนิด ท้องฟ้าและฝนที่ตกลงมา คืออาหารหล่อเลี้ยงพลังชีวิตของจักรวาล ซึ่งก็คือคำสอนของพุทธเจ้า และเป็นอาหารหล่อเลี้ยงสิ่งมีชีวิตนับล้านๆ ทั้งจักรวาล

2) การแสวงหาความเป็นนิรันดร์ คัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร เริ่มต้นด้วยการปรากฏออกมาของหอรตนะ อันยิ่งใหญ่โผล่ขึ้นมาจากพื้นโลก และพระประภฏัตริตนพุทธะจากอดีตที่ประทับอยู่ในหอรตนะ ทรงเป็นผู้ให้การรับรองว่า สิ่งที่พระศากยมุณีพุทธะกำลังเทศนาทั้งหมดล้วนถูกต้อง จากนั้น ในพื้นดินได้เปิดออกอีกครั้ง เหล่าโพธิสัตว์จำนวนมากมาได้ปรากฏขึ้นมาและทำความเคารพต่อที่ประชุมเทศนาสัทธรรมปุณฑริกสูตร พระเมตไตรยโพธิสัตว์เป็นตัวแทนในที่ประชุมถามว่า ผู้คนเหล่านี้ทั้งหมดคือใคร พระศากยมุณีพุทธะทรงตอบคำถามของพระเมตไตรยโพธิสัตว์ โดยตรัสเกี่ยวกับพระพุทธรูปนิรันดร์ และให้ความกระจ่างว่าสถานะที่แท้จริงของพระองค์คือ พระพุทธรูปที่ทรงรู้แจ้งตั้งแต่สมัยกาลนาน พระพุทธรูปนิรันดร์คือพระพุทธรูปที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมะนิรันดร์ เป็นพระพุทธรูปผู้ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจังหวะพื้นฐานของจักรวาล เปิดเผยการดำรงอยู่ตลอดกาลของพระพุทธรูปนิรันดร์ ที่ปรากฏขึ้นมาในโลกที่เราอาศัยอยู่ เพื่อช่วยเหลือสรรพสัตว์ให้พ้นทุกข์ ทั้งที่พระพุทธรูปเป็นผู้ที่หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดแล้ว

3) กระบวนการเพื่อสร้างสันติภาพ คัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร ได้เปิดเผยเรื่องราวการเคลื่อนไหวเพื่อสันติภาพในรูปของโพธิสัตว์ แสดงถึงพลังชีวิตนิรันดร์ของจักรวาล ที่ปรากฏในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตรกล่าวถึง พระโฆษชยราชโพธิสัตว์ ผู้เชี่ยวชาญด้านยาและการเยียวยารักษาชีวิต พระศัพทศิวโรโพธิสัตว์ ผู้เป็นสัญลักษณ์การรังสรรค์ด้านศิลปะ เช่น ดนตรี พระสมันตภัทรโพธิสัตว์ ผู้แสดงคุณสมบัติของการเรียนรู้และความคิด และพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ เป็นผู้ที่คอยรับฟังปัญหาและความกังวลใจของประชาชน โดยรีบรุดไปช่วยเหลือ และทำให้ประชาชนเกิดความกล้าหาญ และปราศจากความกลัว ที่น่าสนใจเป็นพิเศษนอกจากนั้น โพธิสัตว์ที่รู้จักกันในนามพระสหปริภฏโตโพธิสัตว์ ชื่อนี้มาจากคำกล่าวของท่านกล่าวว่า “ข้าพเจ้ามีความเคารพพวกท่านอย่างลึกซึ้ง ข้าพเจ้าไม่กล้าที่จะปฏิบัติต่อพวกท่านด้วยการดูถูกเหยียดหยามหรือความจองหอง” การปฏิบัติเช่นนี้แสดงถึงทัศนะที่ท่านมีต่อผู้คนทั้งหลาย กล่าวคือเป็นการแสดงความเคารพธรรมชาติภายในชีวิตของพวกเขา

4) สารแห่งสันติ เป็นการศึกษาความแตกต่าง ทางภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิตบนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของแต่ละบุคคล โดยให้ออกาสชนกลุ่มน้อย ซึ่งมีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ได้รับการพัฒนาทุกด้าน เพื่อนำไปสู่ความเท่าเทียมกันของทุกคนในสังคม ซึ่งการศึกษาพหุวัฒนธรรมเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยนำไปสู่ความเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์ ความสวยงามบนความแตกต่างหลากหลาย มีศักยภาพ และสามารถนำความแตกต่างมาสร้างความสำเร็จก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม คือบุคคลมีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งทัศนคติ ความเชื่ออาจจะนำมาซึ่งความไม่เข้าใจกันได้ การเรียนรู้เพื่อยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรมจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ นอกจากนั้น การอยู่ร่วมกันกับคนหมู่มากที่มีความแตกต่างกันในหลายด้าน อาจจะมีการกระทบกระทั่งขึ้นได้ ถึงแม้ว่าปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างในสังคมเดียวกันจะมีอยู่ทั่วไป หากสังคมเรียนรู้ความแตกต่าง เคารพและยอมรับซึ่งความแตกต่างของกันและกัน การมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจและมีความปรารถนาดีต่อกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยทำให้ประชาชนทุกชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข (วารุณี ฐิริสินสิทธิ์, 2556 : 62)

5) การอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียว คือการบูรณาการวิธีการทั้งปวงเพื่อให้เกิดการผสมผสานทั้งอนุโลมและปฏิโลมเพื่อเกิดประโยชน์แก่สังคมพหุวัฒนธรรม

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตร: สารแห่งสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียว” เพื่อการศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตร เพื่อให้ทราบว่า คัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตรมีประวัติความเป็นมาอย่างไร เนื้อหาสาระ บุคคลและเหตุการณ์ในคัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตรเป็นอย่างไร แนวคิดและหลักธรรมสำคัญในคัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตรเป็นอย่างไร และจะสามารถนำแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับสารสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียว และเพื่อนำเสนอรูปแบบสารแห่งสันติภาพและกับการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียว ได้อย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา เนื้อหาสาระ บุคคลและเหตุการณ์ในคัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตร
2. เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักธรรมสำคัญในคัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตร
3. เพื่อประยุกต์แนวคิดและหลักธรรมในคัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตรเพื่อสร้างสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียว

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตร โดยใช้ คัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตร ฉบับภาษาสันสกฤตอักษรไทย และแปลเป็นภาษาไทย โดย ชะเอม แก้วคล้าย มีทรงวิทย์ แก้วศรี เป็นบรรณาธิการวิชาการ จัดพิมพ์โดยคณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย เป็นเอกสารหลัก

4. ปัญหาที่ต้องการทราบ

1. ประวัติความเป็นมา เนื้อหาสาระ บุคคลและเหตุการณ์ในคัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตร เป็นอย่างไร
2. แนวคิดและหลักธรรมสำคัญในคัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตร เป็นอย่างไร
3. สามารถประยุกต์แนวคิดและหลักธรรมในคัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตรเพื่อสร้างสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียวได้อย่างไร

5. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตร แปลว่า พระสูตรที่ว่าด้วยบัวขาวแห่งพระศีลธรรมอันประเสริฐ

6. ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ได้ทราบประวัติความเป็นมา เนื้อหาสาระ บุคคลและเหตุการณ์ในคัมภีร์ศีลธรรมปุณฺฑริกสูตร

2. ได้ทราบแนวคิดและหลักธรรมสำคัญในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร
3. สามารถประยุกต์แนวคิดและหลักธรรมในสัทธรรมปุณฑริกสูตรเพื่อสร้างสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียวได้

7. สรุปผลการวิจัย

สัทธรรมปุณฑริกสูตร คัมภีร์แต่งขึ้นที่ประเทศอินเดีย ราว พ.ศ.600 โดยแต่งเป็นภาษาสันสกฤต มีรูปแบบการแต่ง 2 ลักษณะคือเป็นแบบร้อยแก้วผสมร้อยกรอง โดยมีร้อยแก้วกล่าวมาก่อนจนจบเรื่องราว แล้วก็ร้อยกรองเป็นบทสรุปอีกครั้งหนึ่ง คัมภีร์นี้เกิดขึ้นจากกลุ่มแนวคิดใหม่ที่เสนอแนวคิดเรื่องเอกพุทธยาน ซึ่งถือว่าคำสอนของพระพุทธเจ้ามีเพียงยานเดียว ส่วนยานที่เหลือเป็นเพียงอุบายเพื่อเข้าถึงเอกยานเท่านั้น คัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตรได้ถูกนำไปเผยแพร่ยังประเทศต่าง ๆ เช่น จีน ญี่ปุ่น รวมถึงในประเทศไทย สัทธรรมปุณฑริกสูตร แบ่งออกเป็น 27 บท เรียกว่า ปริวารต โดยส่วนใหญ่แล้วจะแสดงพระสูตรในลักษณะที่ทำให้ผู้ศรัทธามีความเคารพยำเกรงในพระพุทธเจ้า และในตัวของพระสูตรเอง มีข้อความพรรณนาโวหารถึงอิทธิปาฏิหาริย์ของพระพุทธเจ้าทั้งในส่วนที่เป็นโศลกและเนื้อความร้อยแก้วจากเนื้อหาสาระโดยย่อของคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร พระผู้มีพระภาคทรงเป็นผู้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยพระองค์เอง และทรงตอบคำถามเป็นส่วนมาก เนื้อหาสาระรวมถึงบุคคลและเหตุการณ์ เป็นเรื่อง การประชุมครั้งยิ่งใหญ่ การประทานคำพยากรณ์แก่พระอัครสาวก พระสาวิกา พระเสขะ อเสขะทั้งหลาย ความสำคัญของการศึกษาสัทธรรมปุณฑริกสูตร ผลบุญจากการศึกษาเผยแผ่สัทธรรมปุณฑริกสูตร รวมไปถึงเรื่องพระโพธิสัตว์ทั้งหลาย เช่น พระสมันตภัทรโพธิสัตว์ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ เป็นต้น ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ความบริสุทธิ์สมบูรณ์ แม้จะเกิดจากตมก็ไม่เปื้อนด้วยตม เหมือนพระพุทธเจ้าทรงมีชีวิตอยู่ในโลก แต่ก็ทรงอยู่เหนือโลก สัทธรรมปุณฑริกสูตร มีรูปแบบการแต่ง 2 ลักษณะคือเป็นแบบร้อยแก้วผสมร้อยกรอง โดยมีร้อยแก้วกล่าวมาก่อนจนจบเรื่องราว แล้วก็ร้อยกรองเป็นบทสรุปอีกครั้งหนึ่ง คัมภีร์แต่งขึ้นที่ประเทศอินเดีย ราว พ.ศ.600 โดยแต่งเป็นภาษาสันสกฤต คัมภีร์นี้เกิดขึ้นจากกลุ่มแนวคิดใหม่ที่เสนอแนวคิดเรื่องเอกพุทธยาน ซึ่งถือว่าคำสอนของพระพุทธเจ้ามีเพียงยานเดียว ส่วนยานที่เหลือเป็นเพียงอุบายเพื่อเข้าถึงเอกยานเท่านั้น คัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตรในประเทศจีน เกิดขึ้นจากการที่มีพระสงฆ์นำพระพุทธรูปมาเผยแผ่ที่ประเทศจีน ได้นำคัมภีร์มาด้วย โดยได้รับพระบรมราชานุญาตจากพระเจ้าจักรพรรดิ สัทธรรมปุณฑริกสูตรถูกแปลเป็นภาษาจีน ซึ่งฉบับที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดคือฉบับของพระกุมารชีพ นอกจากนี้ ยังเกิดมีนิกายธรรมปุณฑริก หรือเทียนไท่ ซึ่งนับถือพระสูตรนี้เกิดขึ้นอีกด้วย ส่วนสัทธรรมปุณฑริกสูตรในประเทศญี่ปุ่น ได้เป็นที่รู้จักเมื่อพระพุทธรูปศาสนาได้ไปเจริญรุ่งเรืองที่ญี่ปุ่น เจ้าชายไทโชกุมิมีความเลื่อมใสในพระพุทธรูปศาสนาได้เผยแผ่สัทธรรมปุณฑริกสูตร หลังจากสมัยของพระองค์ มีการให้สร้างวัดเพื่ออ่านและท่องสัทธรรมปุณฑริกสูตรเพื่อความสุขสงบสุขของประเทศและประชาชน ต่อมามีการแต่งอรรถกถาประกอบและมีการตั้งเป็นนิกายเท็นโด-สัทธรรมปุณฑริกสูตร สัทธรรมปุณฑริกสูตร แบ่งออกเป็น 27 บท เรียกว่า ปริวารต โดยส่วนใหญ่แล้วจะแสดงพระสูตรในลักษณะที่ทำให้ผู้ศรัทธามีความเคารพยำเกรงในพระพุทธเจ้า และในตัวของพระสูตรเอง มีข้อความพรรณนาโวหารถึงอิทธิปาฏิหาริย์ของพระพุทธเจ้าทั้งในส่วนที่เป็นโศลกและเนื้อความร้อยแก้วจากเนื้อหาสาระโดยย่อของคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร พระผู้มีพระภาคทรง

เป็นผู้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยพระองค์เอง และทรงตอบคำถามเป็นส่วนมาก เนื้อหาสาระรวมถึงบุคคลและเหตุการณ์ เป็นเรื่อง การประชุมครั้งยิ่งใหญ่ การประทานคำพยากรณ์แก่พระอัครสาวก พระสาวิกา พระเสขะ อเสขะทั้งหลาย ความสำคัญของการศึกษาสัทธรรมปุณฑริกสูตร ผลบุญจากการศึกษา เผยแผ่สัทธรรมปุณฑริกสูตร รวมไปถึงเรื่องพระโพธิสัตว์ทั้งหลาย เช่น พระสมันตภัทรโพธิสัตว์ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ เป็นต้น

แนวคิดสำคัญในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้ามีจำนวนมากมาย บางครั้งพระพุทธเจ้าทั้งหลายมีพระนามเดียวกัน การอุบัติขึ้นของพระพุทธเจ้า การดำรงอยู่ตลอดกาลทั้ง 3 พระพุทธเจ้าทรงมีคุณมากมาย การเกิดของพระองค์เหมือนเมฆฝนที่ให้ความชุ่มฉ่ำแก่มวลหมู่มสัตว์ พระพุทธเจ้าทรงดำรงอยู่ในโลกธาตุพุทธเกษตรทั้ง 10 พระพุทธเจ้าตรัสรู้มาแล้วเป็นเวลาช้านาน และดำรงอยู่อย่างเป็นอมตะ แนวคิดเรื่องพระโพธิสัตว์ในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร กล่าวถึงพระโพธิสัตว์ว่ามีจำนวนมากเท่ากับเมล็ดทรายในแม่น้ำคงคา แสงหาโพธิญาณ บำเพ็ญบารมีเพื่อตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต พระโพธิสัตว์ทั้งหลาย ทำหน้าที่รักษา เผยแผ่สัทธรรมปุณฑริกสูตร เป็นบุตรของพระพุทธเจ้า และมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือสัตว์โลกให้พ้นจากความทุกข์ แนวคิดเรื่องกุศลโลบาย พบว่าการใช้หลักกุศลโลบายของพระพุทธเจ้า จุดประสงค์สำคัญเพื่อให้เข้าถึงเอกยาน หรือเอกพุทธยาน เป็นการกระตุ้นเตือนให้สาวกทั้งหลาย ได้เห็นความสำคัญของเอกยาน ไม่ให้ติดหรือยินดีเพียงแค่ว่าสาวกยาน หรือปัจเจกโพธิยาน ทรงนำนิทานมาเล่าเปรียบเทียบกับให้มองเห็นความสำคัญของเอกยาน แนวคิดเรื่องธารณี พบว่าบทมนตร์เหล่านี้มีไว้เพื่อรักษาคุ้มครอง ผู้รักษา อ่าน ท่อง และปฏิบัติตามคำสอนในสัทธรรมปุณฑริกสูตร ให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวง นอกจากนี้ บทมนตร์เหล่านี้ถ้าได้สวดประจำ ก็จะมีอานิสงส์มากกว่าผู้ที่นับถือในสัทธรรมปุณฑริกสูตรเพียงอย่างเดียว ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การสวดบทมนตร์ก็สามารถช่วยป้องกันอันตรายต่าง ๆ ได้ ส่วนหลักคำสอนสำคัญในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร มีหลักอริยสัจ 4 ปฏิจจสมุปบาท นวังคศาสน์ คำสอนของพระศาสนาที่มีองค์ 9 เป็นอุบายเพื่อให้สัตว์เข้าถึงเอกพุทธยาน เรื่องความศรัทธา กล่าวถึงความศรัทธาในสัทธรรมปุณฑริกสูตร ด้วยการทอ รักษา ปฏิบัติ ศรัทธาในบุคคลผู้รักษา ท่อง สืบต่อสัทธรรมปุณฑริกสูตร รวมไปถึงอานิสงส์หรือบุญที่เกิดจากการฟังสูตรนี้

แนวคิดสำคัญที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมคือ การมีชีวิตเพื่อผู้อื่นเป็นสำคัญ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความเมตตากรุณาต่อกัน การถือประโยชน์ร่วมกันในสังคม ไม่ยึดเอาประโยชน์ตนแต่เพียงอย่างเดียว มีหลักการในการดำเนินชีวิตที่ไม่เบียดเบียนตนและคนอื่น รวมถึงการนับถือศาสนาเป็นหลักที่พึงพิงทางจิตใจ ส่วนหลักธรรมสำคัญสามารถนำมาประยุกต์ในการสร้างสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียวในสังคม ประกอบด้วยอริยสัจ 4 คือการแก้ปัญหาด้วยวิธีการแห่งปัญญา คำสอนเรื่องปฏิจจสมุปบาท คือการมองทุกสิ่งทุกอย่างว่ามีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล หรือมีความเป็นเหตุเป็นปัจจัยแก่กันและกัน การติดต่อสื่อสาร การรับสาร การส่งสารที่นำมาซึ่งความสามัคคี ไม่รับส่งสารที่จะนำมาซึ่งความแตกร้าง ทะเลาะกัน รวมถึงการมีศรัทธา เชื่อใจ ไว้วางใจ เชื่อมั่นในกันและกัน การรู้จักฟังแต่สิ่งที่ดีงาม ที่จะก่อให้เกิดความเจริญงอกงามในจิตใจ และสังคม ทั้งแนวคิดและหลักธรรมเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียวในสังคมได้เป็นอย่างดี

8. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร: สารแห่งสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียว ซึ่งมีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อคือ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา เนื้อหาสาระ บุคคลและเหตุการณ์ในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร 2) เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักธรรมสำคัญในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร และ 3) เพื่อประยุกต์แนวคิดและหลักธรรมในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตรเพื่อสร้างสันติภาพและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียว นอกเหนือจากประเด็นที่ได้ศึกษาแล้ว ยังมีรายละเอียดประเด็นที่น่าสนใจในคัมภีร์ ที่สามารถศึกษาวิจัยได้ เช่น

- 1) ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องพระพุทธเจ้าในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร
- 2) พระโพธิสัตว์ในคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร : บทบาท คุณธรรม และอิทธิพลต่อสังคม
- 3) คัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร : การศึกษาด้านเนื้อหาที่สัมพันธ์กับเรื่องราวในพระพุทธศาสนาเถรวาท
- 4) อิทธิพลของคัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตรที่มีต่อพิธีกรรมความเชื่อในพระพุทธศาสนาเถรวาท
- 5) คัมภีร์สัทธรรมปุณฑริกสูตร : เนื้อหา หลักธรรม และคุณค่าที่มีต่อสังคม

เอกสารอ้างอิง

- จำลอง สารพัดนึก. (2546). *ประวัติวรรณคดีสันสกฤต 1*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิกเกียว นิวาโน (Nikkyo Niwano). (2549). *พระพุทธศาสนาเพื่อโลกสมัยใหม่*. บรรจบ บรรณรุจิ, แปล. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิมิตรภาพไทยริชโซ.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2556). *ครอบครัวในความหมายใหม่ : การค้นหาชีวิตแบบใหม่*. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- เสฐียร พันธงชัย. (2543). *พุทธศาสนมหายาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.
- สัทธรรมปุณฑริกสูตร*. (2525). ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, แปล. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สัทธรรมปุณฑริกสูตร*. (2547). ชะเอม คล้ายแก้ว, แปล. กรุงเทพมหานคร: คณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย.